

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ЕТИКЕТИРАНЕ НА ХРАНИ

С нарастване на променящите се потребности на потребителите в областта на информацията за храните, както и проявеният широк интерес от страна на повечето потребители, на **25.10.2011 г. Европейската Комисия прие Регламент 1169/2011/ЕО за предоставянето на информация за храните на потребителите. Този Регламент обединява сега действащото законодателство регламентирано от Директиви 2000/13/ЕО и 90/496/ЕИО. Регламентът влиза в сила от 1 януари 2014 г.**

Новото тук е, че той се прилага спрямо стопанските субекти в хранителната промишленост на всички етапи от хранителната верига, когато техните дейности се отнасят до предоставянето на потребителите на информация за храните. Прилага се още за всички храни, предназначени за крайния потребител, включително за храни, доставяни от заведения за обществено хранене, и храни, предназначени за снабдяване на заведения за обществено хранене [1].

Основното съображение по отношение на изискването на задължителна информация за храните позволява на потребителите да идентифицират и използват правилно храните, и да направят избор, който е съобразен с индивидуалните потребности на хранителния им режим. За тази цел стопанските субекти в хранителната промишленост правят тази информация по-лесно достъпна и за хората със зрителни увреждания.

Важно е да се отбележи, че в някои случаи стопанските субекти в хранителната промишленост може да поискат да посочат произхода на дадена храна на доброволен принцип, за да привлекат вниманието на потребителите към качествата на техния продукт. Подобни обозначения трябва отговарят на хармонизирани критерии. Дейности като обработка и доставка на храни, сервиране на ястия и продажба на храни, извършвани по конкретен повод от частни лица, като благотворителни събития, панаири и срещи, не попадат в обхвата на регламента.

Някои определения според Регламент 1169/2011/ЕО;

„етикет“ означава всяка маркировка, производствена марка, търговска марка, изображение или друго описание, което е изписано, отпечатано, маркирано, щамповано, изобразено или гравирано върху или закрепено към опаковката или контейнера с храна;

„етикетиране“ означава всички текстове, данни, марки, търговско наименование, изображения или символи, свързани с дадена храна и нанесени върху опаковка, документ, надпис, етикет, пръстен или увивна лента, които придружават или се отнасят до такава храна;

Етикетите на храните трябва да бъдат ясни и разбираеми, за да подпомагат потребителите, които желаят да направят по-добре информиран избор на храни и хранителен режим. Проучванията показват, че добрата четливост е важен фактор, който може да увеличи възможността информацията от етикета да повлияе на потребителите,

както и че нечетливата информация за продукта е една от главните причини за недоволството на потребителите относно етикетирането на храните. Следователно следва да бъде разработен цялостен подход, така че да се вземат предвид всички аспекти, свързани с четливостта, включително шрифта, цвета и контраста.

Според регламента информацията трябва да е представена по такъв начин, че да е лесна за четене и разбираема за потребителя. Височината на шрифта трябва да е по-голяма или равна на 1,2 mm. При опаковки или контейнери, чиято повърхност е с площ по-малка от 80 cm², височината на шрифта трябва да е по-голяма или равна на 0,9 mm [1].

За улесняване на сравнението между продукти в опаковки с различни размери е целесъобразно изискването задължителната информация за хранителната стойност да продължава да се отнася за 100 g или 100 ml. Следователно, когато храната е предварително опакована под формата на единични порции или единици за консумация, в допълнение към изразяването на хранителната стойност за 100 g или за 100 ml, следва да бъде позволено обявяването на хранителната стойност в порции или в единици за консумация.

Етикетите на храните трябва да съдържат задължителни данни, като енергийна информация и количеството на определени хранителни вещества в състава (мазнини, наситени мазнини, въглехидрати, както и конкретни данни за съдържанието на захар и сол).

Важно е да се отбележи, че държавите-членки запазват възможността да приемат допълнителни задължителни текстове за специфични категории храни, с цел да запазят общественото здраве и безопасност, както и индустриалната и търговската собственост. Според този регламент задължително е да се посочат следните данни на етикета:

- а) наименование на храната;
- б) списък на съставките;
- в) всички съставки или спомагателни вещества, причиняващи алергии или непоносимост, които се използват за производство или приготвяне на храна и все още присъстват в крайния продукт, дори и в изменен вид;
- г) количество на определени съставки или категории съставки;

За да наложат спазването на регламента, държавите-членки трябва да упражняват официален контрол в съответствие с Регламент 882/2004/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, провеждан с цел осигуряване на проверки на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните [2].

Нередовното и често актуализиране на изискванията по отношение на информацията за храните може да наложи значителна административна тежест на предприятията от хранителната промишленост, особено на малките и средни предприятия.

Целта е да се даде възможност на стопанските субекти в хранителната промишленост да адаптират етикетирането на продуктите си към новите изисквания, въведени с Регламент ЕО 1169/2011 и е необходимо да се предвидят съответни преходни периоди по отношение на прилагането му.

Предвид съществените промени в изискванията относно етикетирането на хранителната информация, въведени с настоящия регламент, по-специално промените във връзка със съдържанието на обявяваната хранителна стойност, е целесъобразно да се разреши на стопанските субекти в хранителната промишленост да прилагат предварително разпоредбите на Регламент 1169/2011/ЕО.

Основното изискване в регламента е всяка храна, предназначена за доставяне до крайния потребител или на заведения за обществено хранене да бъде съпроводена от адекватна и достатъчна информация.

Целта на етиктирането на хранителните продукти е да гарантира, че потребителите имат достъп до пълната информация за съдържанието и състава на продуктите и да защити здравето и интересите им. Допълнително може да се предоставят подробности за конкретен аспект на продукта, като например неговия произход или начин на производство. Някои хранителни продукти, като генетично модифицираните организми, алергенните храни, храните, предназначени за кърмачета, или различни напитки, също са обект на конкретни регламенти.

Освен това при опаковането на хранителните продукти трябва да се спазват критериите за производство, за да се избегне замърсяването им.

Що се отнася до предварително опакованите хранителни продукти, те трябва да отговарят на правилата за етиктирането, представянето и рекламата за тях. Тези правила са съгласувани на ниво ЕС, за да дадат възможност на европейските потребители да направят своя информиран избор, както и да се премахнат бариерите за свободното движение на храни и условията за нелоялна конкуренция.

В тази връзка Директива 90/496/ЕЕС се отнася до етиктирането на хранителните продукти, които се доставят като такива до крайния потребител. Тя се прилага също и за храни, предназначени за снабдяване на ресторанти, болници, столове и други заведения за обществено хранене [3].

За целите на тази директива:

(а) "етиктиране на хранителни продукти" означава всяка информация, фигурираща върху етикетите и се отнася до:

- енергийна стойност,
- белтък,
- въглехидрати,
- мазнини,
- фибри,
- натрий,
- витамини и минерали, изброени в приложението и присъстващи в значителни количества, определени в това приложение.

Различията между законите, подзаконовите актове и административните разпоредби на държавите-членки относно етиктирането на храните, могат да попречат на свободното движение на тези продукти и да създадат неравни условия на конкуренция. Поради това е необходимо тези законодателства да се сближат с оглед безпрепятственото функциониране на вътрешния пазар.

За тази цел е въведена Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за сближаването на законодателствата на държавите-членки относно етиктирането, представянето и рекламата на храните [4]. Тя се прилага за храни, предназначени да се доставят като такива до крайния потребител или в ресторанти, болници и столове. Тя не се отнася за стоките, предназначени за износ извън Европейския съюз.

Етиктирането, представянето и рекламата на храните трябва да са такива, че да не:

- въвеждат купувача в заблуда по отношение на характеристиките, свойствата или въздействията на храната;
- приписват на даден хранителен продукт свойствата да предотвратява, лекува или излекува болест при хората (с изключение на натуралните минерални води и хранителните продукти, предназначени за специален хранителен режим, за които съществуват специфични разпоредби на Общността).

Задължително обозначаване на етикета

Етикетът на храните трябва да съдържа задължителни текстове. Тези текстове трябва да са лесни за разбиране и виждане, ясни и четливи и да не се изтриват. Някои от тях трябва да са разположени в едно зрително поле. Когато храните са предварително опаковани, задължителните данни се изписват върху опаковката или върху етикет, прикрепен към нея.

Задължителните данни обхващат:

- търговското наименование;
- списък на съставките, които са изброени в низходящ ред според процентното им тегло и посочени със специфичното им наименование;
- съставките, които попадат в няколко категории, са определени по отношение на основната им функция.

При определени условия не се изисква упоменаване на съставките за:

- пресни плодове и зеленчуци;
- газирана вода;
- оцет, получен на базата на ферментация;
- сирене, масло, мляко и заквасена сметана;
- продукти, които включват само една съставка, когато търговското наименование е еднакво с наименованието на съставката или дава възможност да се определи естеството на съставката без риск от объркване (например някои добавки и ензими не се считат за съставки – става въпрос за тези, които се използват като спомагателни технологични вещества или които се съдържат в една съставка без да изпълняват технологична функция в крайния продукт. Въпреки това са предвидени специални разпоредби за храни, продавани на бройка и за твърди храни, предлагани в течна среда).
- Срок на минимална трайност: предхожда се от думите „годен за употреба до ...“, когато срокът съдържа указание за деня или „годен за употреба до края на ...“ в останалите случаи.

Срок на трайност не се изисква за следните продукти:

- необработени пресни плодове и зеленчуци;
- вина и напитки съдържащи 10 обемни процента или повече алкохол;
- разхладителни безалкохолни напитки;
- плодови сокове и алкохолни напитки в бутилки от над 5 литра, предназначени за заведения за обществено хранене;
- тестени изделия, сладкарски изделия и сладкиши, които обикновено се консумират в рамките на 24 часа след производството им;
- оцет;
- готварска сол;
- твърда захар;
- захарни изделия, състоящи се почти единствено от ароматизирани и/или оцветени захари;
- дъвки;
- индивидуално опаковани сладоледи.
-

За бързоразвалящи се хранителни продукти се изисква:

- срокът на годност да се заменя с крайния срок за консумация;
- да се посочат специални условия за съхранение и употреба;
- да се посочат име или търговско наименование и адрес на производителя или опаковчика или на продавача, установен на територията на Общността.

В тази връзка предложението за регламент на Европейския парламент и на Съветът относно информацията за потребителите на храни има за цел да обедини

Директиви 2000/13/ЕО и 90/496/ЕИО по отношение на етикетирането на храни, за да се подобри нивото на информация и защитата на европейските потребители. Именно това предложение се приема като **Регламент 1169/2011/ЕО**, чрез който се въвеждат новите изисквания за етикетиране.

Литература

1. ОВ L 304/18, 22.11.2011, Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на съвета за предоставянето на информация за храните на потребителите.
2. ОВ L 191, 28.5.2004 г., РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на съвета относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните.
3. ОJ L 276, 6.10.1990, Директива на Съвета 90/496 относно етикетиране на хранителни продукти.
4. ОВ L 109, 6.5.2000 г., Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за сближаването на законодателствата на държавите-членки относно етикетирането, представянето и рекламата на храните.

Изготвил:

Д-р Надежда Сергова

23. 10. 2012